

Katalikai turi sąrašą, kad jų
sąrašas ir pasididžiavimas dėl katali-
kų spaudos susitiprinimo bus ma-
lonesnis Dievui ir pačiam Bažny-
čiai, ir žmonėms naudingesnis,
negi pirkimas bažnytinio indy ir
net nega bažnytinės apygos. Pa-
kol to nesupras vis katalikai, mes
negalime tikėtis sulaukti spaudos
kuri atstotų Katalikų Bažnyčios
rimtybei ir pajėgoms. Žmonių
vadai, pirmiausia gi kunigai, tu-
ri skatinti tai savo didžiausiu už-
daviniu.

Vyskupas Killam.

Organas Amerikos Lietuvių
Rymo Katalikų Švento
Juozapo Darbininkų
Sąjungos.

DARBININKAS
UTARNINKAIS, KETVERGAIS IR
SUBATOMIS.
Metams \$4.50
Užrubėję metams \$5.50
DARBININKAS
366 Broadway, Boston 27, Mass.
Tel. South Boston 629.

VOL. VIII, No. 59.

UTARNINKAS, GEGUŽES 22 D., 1923.

Kaina 4 centai.

Naujas darbininkų bankas

Santikiai blogėja

ŽINIOS IŠ LIETUVOS!

MARTYNAS JANKUS
APIE PADĖTĮ

NAUJA DARBININKŲ BANKA.

New York. — Pereitą su-
batą prie 34 gt. ir 8-th Ave.
atsidarė nauja darbininkų
banka vardu Federation
Bank of New York. Buvo
padarytos tada iškilnės. Da-
lyvavo New Yorko valstijos
gubernatorius Smith.

I eilės depozitorijų stoji
gubernatorius Smith, Su-
valstijų senatorius Cope-
land, Elhel Barrymore, ak-
torių sąjungos pirmininkas
Samuel Gompers, Amerikos
Darbo Federacijos pre-
zidentas. Photo-Engravers
unija depozitavo \$25,000.
Vienas depozitas siekė \$50,
000. Per banko atidarymo
iškilnes kalbėjo gub. Smith,
S. Gompers ir kiti žymūs as-
menys.

Būko prezidentu yra Pe-
ter Brady.

NUTARĖ STREIKUOTI.

New York. — Plytų sta-
tytojai nubalsavo streikuoti.
Jei jie tai padarys, tai su-
trūkdyt namų statymą. O
namų pradėti statyti vertė
yra \$200,000,000.

SOCIJALISTŲ SUVAŽIAVIMAS.

New York. — Pereitą su-
batą prasidėjo Amerikos so-
cijalistų partijos suvažiavi-
mas. Socijalistai po giminai-
čių ir rietenų su kairiasparni-
ais ima atsigaičiuoti. Jų vadai
Debs važinėja po didžiūsi-
aus Amerikos centrūs mobi-
lizacijos socijalistines jė-
gas. Ketina steigti organą
ir padaryti Debsų redakto-
riumi.

TURKŲ KONFEN- CIJA.

Londonas. — Lordas Cur-
zon kalbėjosi su bolševikų
atstovu Krassinu.

LIETUVIAI DARBININKAI, ATMINKITE!

Kad "Darbininkas" jau parduoda Lietuvos pinigų—li-
tų perlaidas ir savo draugams darbininkams suteikia
patarnavimą. Tai gi visi tie, kurie norite, kad Jūsų
siuntiami Lietuvos pinigai patektų į Jūsų giminių ran-
kas, visuomet kreipkitės pas "DARBININKĄ," jisai
visuomet nuosirdžiai Jums patarnaus.

Darbininkai, atsiminkite kad "Darbininkas" yra Jūsų
didžiausias draugas.

Siųsdami pinigus ar klausdami litų kainų visuomet adre-
suokite laiškus šiaip:

"DARBININKAS,"
366 West Broadway, Boston 27, Mass

KĄ DARYS BRYAN.

Indianapolis, Md. — De-
mokratų partijos nusenus
veikėjas Wm. J. Bryan sa-
kė prakalbą prezidentūron-
susirinkime. Pasakė, kad
jis savo paskutinius gyven-
imo metus pašvęsias tikybai
ir kovai su Darvino teorija.

TEISMAS LIEPOS M.

London. — Pravoslavų
patriarkas Tichon Rusijos
valdžios bus teisiamas lie-
pos mėnesį.

LATVIJOS PREMIERAS ATSISTATYDINO.

Ryga. — Latvijos premie-
ras Meierovics su savo kabi-
netu prezidentui Chakate i-
davė atsistatydinimo raštą.

Sakoma, kabineta nuy-
rė socialistai, kurie atakavę
premierą už socialistų ap-
mušimą jiems švenčiant ge-
gužės 1 dieną.

Kabineto atsistatydinimu
socialistai reiškia pasitenki-
mą.

STUDENTŲ RIAUŠES.

Philadelphia, Pa. — Šale
Pennsylvania universiteto
studentai sukėlė riaušes mi-
nėdami "Hey Day." Poli-
cija daugelį jų sužeidė.

Baisus atsitikimai

ŽUVO 73 ŽMONĖS.

Camden, S. C. — Mokyk-
los namo salėj buvo pramo-
ga. Netikėtai lempa buvo
paversta ir akymirkoj kilo
didelė ugnis. Visas namas
tuoj užsidegė ir sudegė. Žu-
vo 73 vaikai, mokytoys ir vy-
rai. Daug žmonių apdegė.
Tarpė žuvusiųjų vaikų yra
41. Salėj žmonių buvo 300.

LENKIJOS KABINETO KRIZIS.

Varšava. — Po ilgų dery-
bų buvusių lenkų premieras
Witos susitaikė su dešini-
stais ir sudarė bloką. Jie
sudaro seime didžiumą. Tai
Witos būsiąs paskirtas pre-
mieru. Kaikurie minist-
riai teip gi persikeis.

REZIGNAVO PREMIERAS.

London. — Anglijos pre-
mieras Bonar Law rezig-
navo dėl nesveikatos. Rezig-
nacija pasiūlyta karaliui.
Karalius turbūt pakvies ka-
binetai vadovauti—markizą
Curzoną. Premieras turė-
jo rezignuoti laike labai
svarbių įvykių. Santikiai su
Prancūzija pablogėjo, su Ru-
sija santikiai veik suir.

ATSAUKĖ PARANDA- VOJIMĄ.

Washington. — Vidaus
reikalų sekretorius Work
atsaukė žibalo versmų pa-
randavimą kompanijoms
Oklahomos valstijoje. Tos
versmės priguli valdžiai, lai-
vyno departamentui. Pra-
mutinis Vidaus reikalų sek-
retorius Fall tas versmes
perleido kompanijoms. Del
to kilo didis triukšmas ir
Fall turėjo rezignuoti.

BAISI ŽMOGŽUDYSTĖ

Paterson, N. J. — Mergi-
na Jessie Pickema, 20 metų
amžiaus, šilkų dirbtuvės
darbininkė rasta negyva. Ji
bessanti baistai nužudyta.
Veik rasti drabužiai midras-
kyti, plaukai suvėlti, kele-
tas danti išmūšta. Tyrimai
parodė, kad ji buvo išgėdi-
nama.

RENGIASI KOVON.

Washington. — Republi-
konų partija su prez. Har-
džu priešaکیje stajudo, kad
nepalaimėjus rinkimų Mi-
nesotos valstijoje. Pereitą
rudeni ten buvo supliktas
republikonų šuldas Kellogg ir
laimėjo Farmer-Labor par-
tijos kandidatas Shipstead.
Birželio 18 d. ten bus rinki-
mai ir vietą mūsišiojo sena-
toriaus Nelsono. Tai šia
republikonai nori laimėti ir
paraudos tam prezidento
kurtitę.

NESUSITAIKO.

Moskva. — Anglijos val-
džia griežtai pasistatė prie-
sai Rusijai. Dar nesutarė.
Anglija reikalauja, kad Ru-
sija būtų laisvė vedusi
propagandą Anglijos kolo-
nijose — Indijoje, Persijoje,
Afganistane.

Rusijos valdžios leidžia-
miejai laikraščiai pilni bai-
siausių užsipuolimų ant
Anglijos ir visų kapitalisti-
nių valdžių. Petrogrado so-
vietas pareikalavo griežtai
atsisakyti nuo pildymo An-
glijos reikalavimų.

SUEMĖ ORLAIVĮ.

Paryžius. — Francūzai Ja-
bai dūksta ant vokiečių. Mat
Francijos orlaivis, vėjo nu-
neštas, turėjo nusileisti Vo-
kietijoje. Vokiečiai paėmė
orlaivį ir orlaivinį ir ne-
paleidžia. Prancūzai reika-
lauja paleisti.

BANDITAI GERAI LAIKOSI.

Pekinas. — Chinijos ban-
ditai, pagrobę keletą euro-
piečių ir amerikiečių atsi-
laiko prieš Chinijos kariuo-
menę prieš juos pasiūstą.
Mūšyje banditai užmušė
vieną chiniečių karininką ir
penkis kareivius. Prieš
juos pasiūsta didesnė ka-
riuomenė.

AMERIKOS BILA.

Washington. — Su-
valstijos sudarė bilą Vokietijai.
Amerika reikalauja iš
Vokietijos \$1,479,064,313.
Reikalauja užmokėti ir už
Lusitaniją.

L. D. S. 9-TAS SEIMAS ĮVYKS BIRŽELIO 26 IR 27 D., 1923, NEWARK, N. J.

Šiuo turime garbės paskelbti, jog L. D. S. 9-tasis seimas į-
vyks birželio 26 ir 27 dienomis Newark'e, N. J. šv. Jurgio dr. jos
salėj, 180 New York Ave. Visas L. D. S. kuopas kviečiame arti-
niausiuose susirinkimuose išrinkti delegatus ir parengti inėsimų or-
ganizacijos labui. Kiekviena kuopa turi teisę siųsti vieną delega-
tą nuo kas 10 savo pilgų narių. Visas kuopas ir narius prašome pa-
siryptinti atsiųgti užteistas mokesčius, kad seime gerai pasirodytų.

Kaip žinome pereitą metų L. D. S. seimas buvo antares laiky-
ti šiu metą seimą Chicagoje kartu su Federacija. Tačiau dėl kai-
kurių nemažos svarbos priežasčių buvo pakeistas klausimas ar negeriau
būtų laikyti seimą ankščiau ir karij mers rytinių valstijų koloni-
joj. Tada Centro valdyba atskliaus L. D. S. kuopų.

L. D. S. Centro valdyba savo posėdyje gegužės 15 d. š. m. at-
tado, kad milžiniška L. D. S. kuopų didžiama stoji už šankimą
L. D. S. šimtmetinio seimo skirijimui ant Federacijos pirmoje atotyje
ir rytinių valstijų kolonijoj. Centro valdyba, pildydama L. D.
S. kuopų norą ir paskelbia seimą mažiausias dienomis, mažiausio ko-
lonijoj.

Tesudžiūoja LDS. kuopos ir visas lietuvių katalikų darbinin-
kiškas judėjimas.

Su pagarba,

MOTIEJUS ŽIOBA, Prezidentas,
J. TOMASONIS, Sekretorius.

GAL GREIT SPROGS.

Lozana. — Atijanti tur-
kų konferencijoj graikai la-
bai griežtai pasistatė ir
svarstymai nesiklįjuoja.
Pramatomas konferencijoj
sprogimas. Konferencijai
iširus gali kilti graikų turkų
karas. Turkai jau rengiasi
prie atėmimo graikų.

BOMBA PRIE KON- SULATO.

Meksiko sostinėj prie
Su-
valstijų konsulato bu-
vo pamesta bomba. Sprog-
dama bomba padidino kon-
sulato duris, išdaužė lan-
gus, bet nieko nesužeidė.

KALTINA ŠVEICARIJĄ.

Moskva. — Rusijos vy-
riausybė atsiuntė notą Švei-
carijos valdžiai, kur sako,
kad Šveicarijos valdžia kal-
ta Rusijos atstovo Vorovs-
kio nužudyme Lozanoj.

ATMETĖ SOVIETŲ NOTĄ.

Lozana. — Rusijos val-
džia buvo pasiuntus notą
Šveicarijai, pareikšdama,
kad Šveicarijos valdžia at-
sakomą už Vorovskio nu-
žudymą ir kad Šveicarija
turi Rusijai užganapadary-
ti. Šveicarija atmetė šias
sovietų pretenzijas ir sakė,
kad Vorovskis nebuvo įleis-
tas, kaip oficialis atstovas.

UŽ GIRTYBĘ.

Worcester. — Nuo suba-
tės iki nedėlios vakaro poli-
cija suareštavo 48 žmones už
girtybę.

Laiminga Mažoji Lieti-
va, turėdama vyrą, kurio
keturiasdešimties metų ne-
nuilstamas darbas ir pasi-
šventimas lietuvių kėli-
mo ir gaivinimo dirvoje
davė tokių gausių vaisių,
kurio vienas vardas arba žo-
dis to krašto lietuvių širdy-
je sukelia pasididžiavimo
jausmą, nes tas vardas yra
didelė garbingas, o žodis
visada giliai šeimtingas.
Kalbama apie senį Martyną
Jankų, tą Mažosios Lie-
tuvos lietuvių tikrąjį patri-
jarką, kurio balsas ir para-
šas po sukilimo manifestu
davė ženkla pradžiai didelių
įvykių, turėjusių pasekmes
— Klaipėdos krašto iš ilgo
vergijos amžių atvadaviną.

Jo nuomonė giliai gerbiama ir branginama visų Ma-
žosios Lietuvos lietuvių ir
net vokiečių tarpe. Todėl
ir mums ypatingai svarbu ir
malonu išgirsti to ramaus
darbininko ir didelio sukilimo
vado nuomonę apie da-
bartinę Klaipėdos krašto
padėtį, ypač kada mūsų vi-
suomenėje yra paplitę viso-
kių neramų gandy. Martynas
Jankus neseniai grįžo iš
Paryžiaus, kur su Ambasa-
dorių Konferencija vedė de-
rybas, kaip Klaipėdos
krašto delegacijos pirminin-
kas. Balandžio 22 dieną at-
vyko kelionas dienoms Kau-
nui. Ir čia tai "Trimito"
bendradarbis turėjo garbės
su gerb. Jankum pasikalbė-
ti apie padėtį Klaipėdos
krašte ir apie šias Pary-
žuje derybas. Džiaugiamės
galėdami tąjį pasikalbėjimą
"Trimito" lapuose skaityto-
jams patiekti, kaip suva-
hinimą.

Jūsų bendradarbis kreip-
pės į p. Jankų tais žodžiais:
— Lietuvos visuomenėje
ir net spaudoje paplito ne-
ramių gandy dėl padėties
Klaipėdos krašte ir dėl de-
rybų eigos Paryžiuje. Būtu
labai svarbu ir malonu iš-
girsti Tamstos, Gerbiama-
sai, autoritetingą nuomonę
šiais reikalais.

Na, trumpai galiu pa-
sakyti. — maloniai šypsena
nušvies, prabilo p. Jankus,
— kad velnias nėra toks bai-
sus, kaip jį mūliavoja. Klai-
pėdos krašte runat ir gyve-
nimas eina savo keliu. Ži-
noma, įvykus taip dideliams
perversmams krašto ekonomi-
niam gyvenime ir valdoma-
jam aparui, sunku buvo iš-
vesti kairi, kurių šurkštui-
ni ir nesupratinų, ypač
jei prisiminisim, kad Di-
džioji Lietuva ir Klaipėdos

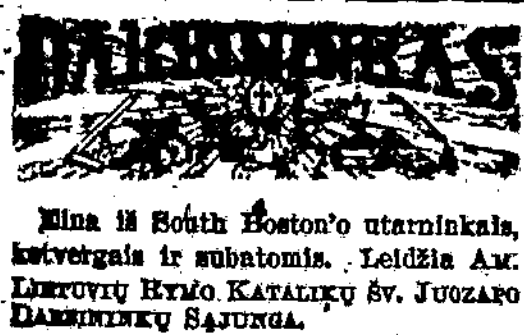
kraštas taip ilgai yra gyve-
nė griežtai skirtingu ekono-
miniu, politiniu ir kultūri-
niu gyvenimu. Prie to rei-
kia atminti, kad tame kraš-
te, pranežams remiant ir
globojant, buvo žymiai iš-
galėjusi freistatinių kuopė.

Sukilimui įvykus, tie
freistatininkai pradėjo bu-
vo visai priltę, bet paskiau
ėmė vėl kelti galvą, atsidė-
kodami už mūsų švelnumą,
kad jiems iškart tinkamai
ragus neaplaužė. Nors jie
net vokiečių plačiosius gy-
ventojų sluosnius neturi
pritarimo ir paramos, vis
tik pastaromis dienomis mē-
gino sukelti krašte visnotą
streiką, kuriame dauguo-
liau "streikavo" fabrika-
tai ir pirkčiai, negu darbi-
ninkai. Tas streikas be di-
delių sunkumų jau likviduo-
tas, ir gyvenimas kas kart
artėja į visai normalę padė-
tį.

Paryžiuje mūsų dery-
bos su Ambasadorių Konfe-
rencija čjo daug sekmin-
giau ir mums daug palan-
kesnės prasmės, negu kad čia
kalbama ar rašoma. Mano
nuomone, bereikalingai bu-
vo sujungta Lietuvos visuo-
menės Ambasadorių Konfe-
rencijos pasiūlytos konven-
cijos projekto paskelbimu
spaudoje, ypač kad nebuvo
paaiškintum apie tikrą da-
lykų padėtį. Žinoma, nega-
li būti ir kalbos, kad Lie-
tuvos vyriausybė ir mes, klai-
pėdiečiai, sutiktume pri-
imti panašią konvenciją, ku-
ria Klaipėdos uostas fakti-
nai perduodamas Lenkijai,
o Lietuvai ir Klaipėdos
kraštui paliekamos tik gana
sunkios pareigos, kaip sko-
li sumokėjimas ir kit.

Konferencijoje buvo svar-
styta mūsų patiektašai Klai-
pėdos statuto projektas; bu-
vo priimta veik be pataisi-
didesnė puse to statuto
straipsnių. Paskiau atsidė-
rime į keltas straipsnius,
kuriuose kalbamas klausis
mas paaiškėjo. Ambasado-
rių Konferencijos iš vienos
pusės ir Lietuvos vyriausy-
bės ir Klaipėdos krašto de-
legacijų iš kitos — nusista-
tytų skirtingumai, o ne
Ambasadorių Konferencija,
ne Lietuvos vyriausybės de-
legacija neturėjo įgaliojimų
padaryti reikalingą kom-
promisą, kad priimtum prie
susitarimo. Todėl buvo nu-
tarta derybas pertraukti
vienam mėnesiui, kol besi-
tariančios pusės susizinos su
savo vyriausybėmis.

Tenka man pasidžiaugti,
kad tarp Lietuvos vyriausy-
bės ir Klaipėdos krašto de-
(Pabaiga ant 3-ojo pusl. 3-oj sklyty)

"DARBININKAS"

(THE WORKER)
LITHUANIAN TWO-WEEKLY PAPER
Published every Tuesday, Thursday,
and Saturday by ST. JOSEPH'S LITH-
UANIAN R. C. ASSOCIATION OF LABOR.

"Entered as second-class matter Sept.
12, 1915 at the post office at Boston,
Mass., under the Act of March 3, 1879.
"Accepted for mailing at special rate
of postage provided for in Section 1103,
Act of Oct. 3, 1917, authorized on July
12, 1918."

Subscription Rates:
Yearly\$4.50
Boston and suburbs\$3.50
Foreign countries yearly\$5.50

PASTABĖLĖS

Laisvamanių kovoją už panaikinimą tikybės pamokų mokyklose. Tačiau, kai buvo paskelbta, kad Lietuvos liberalų globojamą prieglaudą nemokoma arba visai mažai temokoma tikybės, tai liberalai pasipiktino tuo ir visokiais būdais ėmė prižiūrėti, kad toje prieglaudoje tikybės pamokos esančios ir vaikai potėriauja. Kadangi prieglauda yra kartu ir mokykla, tai iš to aiškus laisvamanių ne-nuoseklumas.

"Naujiųjų" redaktorių atsiminė nuo piemenų išmokyta argumentavimo būda. O tas būdas yra tai išduminti savo oponentą. To argumentavimo būdo "Naujiųjų" dabar pasigavo. To "Naujiųjų" redaktoriui nepavydime.

Polševikai visuose kraštuose daug triukšmo daro dėl Rusijos delegato Vorovo kėdžių nužudymo Lozanoje. Jie mat užmiršta, kad Maskvoje buvo užmuštas Vokietijos atstovas, taipgi Maskvoje buvo užmuštas Lietuvos atstovybės narys.

Pereitame seime liaudininkai turėjo 19 atstovų dabar turės 15; socialdemokratai turėjo 11, dabar turės 9. Kaip matote socialistinis Lietuvos gaivalas progresuoja... atgal. Dėl gelis pasakys, kad visgi jų progresas turėjo būti didesnis. Bet reikia atsiminti, kad tas progresas padaryta veik į pusmėtinį laiką.

Lietuvių socialistiniai ir liberaliniai gaivalai nepriėmė nusiminti del sumažėjimo jų atstovų seime. Juk jie vistiek darbo nedirba, o pareikauti užteks to skaičiaus, kuris patenka seimam.

Gazo produkcija per pastaruosius 10 metų padidėjo 100 nuos.

New Yorko valstijoje 56 elektrinių geležinkelinių kompanijų taksomis išmoka virš pusės grynojo savo pelno.

Namių Sav. Valstijoje yra 21,000,000. Iš jų 7,600,000 turi įvesti elektriką.

NAUJOS TVARKOS PAGRINDAI

UOSIS

IR MŪSŲ PRISIDĖTA.

Kad Lietuva žengia kapitalizmo keliu — tam ir mūsų nemaža prisidėta. Amerikos lietuvių darbininkų patriotizmas buvo panaudotas tos sistemos veisimui Lietuvoje. Nuo 1917-ųjų metų kaip grybat po lietušius ėmė dygti pas mus viena po kitos kapitalistinės bendrovės. Laisvamanių tarpe pirmasai pionierius toje dirvoje buvo Romanas Karuža (Atstatymo Bendrovė), katalikų tarpe — Jonas Romanas (Prekybos Bendrovė). Vėliau radosi ir daugiau pasekėjų. Ejo me paskui juos, dėjome pinigų, vieni laukdami didelių pelnų, kiti galbūt iš patriotizmo. Sudėjome į tas bendroves milijonus dolerių ir šiandien matome, kad gal to ir nenorėdami mes suvertėme keletą maišų savo kruvinai nūdirbto aukso į lietuviško kapitalizmo parfatus.

Padarius keletą kreivų žingsnių, mums darbo žmonės, laikas sustoti, apsidairyti ir gal pakeisti savo kelią.

Štai pažiūrėkime kad ir į mūsų L. D. S. Ar tai nebuvo didžiausia nelaimė visam mūsų judėjimui, kad mūsų spautuvės buvusis administratorius, tas geras ir gabus vaikinys Jonas Romanas — užsisvajoję likti turtingi, savo energiją auginimui Lietuvoje kapitalizmo. Ar negaila mums mūsų Virako ir Karoso. Ar negaila kitų? Jeigu mes tuos kelis šimtus tūkstančių dolerių būtume sudėję atsargiai ir išmintingai į kooperaciją, jeigu mūsų vadai, kurie nuėjo kapitalizmui tarnauti — būtų savo mokslą, energiją, gabumus panaudoję darbo žmonių atėčiai ir labei — kaip kitaip šindien ir Lietuva ir jos išeivija stovėtų. Nuo amerikiečių dolerių juk viskas tada priklausė. Jais nutukę Yčai ir Vailokaičiai, ir Račkaičiai ir Karūžos. Mūsų doleriai nukreipė daugelį ir Lietuvos veikėjų į Učio Banką, į Pranionės, į Tarptautinį ir į kitokius kapitalistinius bankus ir bižnius.

Juk tos pačios ekonominės pajėgos galėjo būti išjudintos ir suorganizuotos ir kitokiais panašiais, ir tie patys žmonės galėjo kitokiems idealams tarnauti, kitokiai tvarkai dirbti.

Pažvelkime del didesnio aiškumo tik į vieną savo darbo vaisių: Prekybos Bendrovės pastarųjų metų apyskaitoje skaitome:

"Paeime kontrole "Laisvės" Akcinės Bendrovės Katinę, kuri leidžia dienraštį "Laisvę".

Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad Lietuvos katalikai, jų demokratinis judėjimas

turėjo savo dienraštį "Laisvę." Bet dabar Lietuvos katalikai nebeteko to dienraščio. Jisai perėjo kontrolėn vienos kapitalistinės bendrovės. Nuo šio laiko Lietuvos katalikų reikalai bus nušviečiami ir įvertinami pagal teikalių Prekybos Bendrovės. Skaitome toliau:

"Gal mums pasiseks nuo valdžios gauti monopolį del pristatymo Lietuvai žibalo, benzino, cukraus ir druskos."

Ką tai reiškia? Mes žinome, ką tai reiškia čia Amerikoje. Kas turi monopolį, tas stato kainas kokias nori. Jeigu toji bendrovė gaus tuos monopolius, tai už juos skaudžiai turės apmokėti Lietuvos varguoliai, kuriems juk visiems reikia ir žibalo ir cukraus ir druskos. Tuo giriamasi šeriminkams, lyg norima užbioviti juos: suprask, apiplėšę Lietuvos liaudį pasidalinsime grobį su jumis, duosime dividendų. Bet ir čia būtų greičiausiai suvilymas, nes kamgi mokėti dividendus, jeigu be to galima apsieiti. Ar gi nesuras vietos pelnams, jeigu jie bus padaryti? Bet juk Lietuvos laikraščiuose skaitėme žinią, kad Lietuvos valdžia į aną paleistąjį seimą jau buvo įnešusi sumanymai įvesti monopolijų žibalo, cukraus ir druskos.

Indomū būtų sužinoti, ar valdžia pati manė kupiauti žibalo, cukrumi ir druska, ar būtų pavadusi kuriai bendrovei tuos monopolius varyti?..

Bet liūdniausia tai, kad Amerikos darbininkų pinigai tapo panaudoti kapitalizmo skiepijimui Lietuvoje.

Bet ką gelbės svilinus sau ir kitiems akis? Juk visi norėjome labo Lietuvai.

Truputį apsigavę — toliau būsimė jau atsargėsi.

Kokie gi turės būti mūsų planai atečiai?

SVEIKI DANTYS

Jeigu tau pasitaikytų praleisti kiek nors laiko National Museum'e, Washingtone, ir pasitaikytų peržiūrėti įvairias kaukoles, kurios ten randasi, tai matytum, be kitų dalykų, jos tos kaukolės aiškiai parodo, jog dabartinių baltų žmonių dantys daug prastesni už senovinių žmonių. Dantys taip atsiliepia į permąnytą gyvenimo padėjimą kaip ir kiti kūno organai. Pav., dantis šiandienos eskimo kogeriausi. Tie šiaurės krašto žmonės neišsiviešo šiaurę kaip gyvenimo vietą todėl, jog męsta baisy šalti. Mes tikime, jog tie žmonės, būdami ramūs, persikėlė į šiaurę pabėgti nuo užpolimo kitų indijonų būrelių, kurie vis juos persekiojo. Ir ten gyvenantį turėjo varžoti dantis vieton įrankių, eskimo kramto savo avalu

smūrus padaryti juos minkštesnius.

Kaip tikėta, jog eskimo turi didelius, drūtus dantis ir apart to dideli kaulai juos paremia. Bet su dabartiniais žmonėmis, kurių dantys mažai vartojami, matome, jog dantys ir kaulai nupuolę ir daugelis žmonių mano, jog į apie kelis tūkstančius metų nuo dabar, mūsų civilizuoti žmonės bus bedandčiai.

Ir tas pats su žvėrimis. Jie turi dantis pagal atliekamą darbą. Liūtas ir tigras ėda tik mėsą ir tas maistas reikalauja mažai kramtymo. Jų dantys ilgi ir panašūs į žirklės, ir su jais gali gerai kasti ir draskyti. Ant kitos pusės dramblys ėda žolės ir vaisius, ir todėl jis turi dvigubus krūminius dantis su lygiais paviršiais, kuriuos vartoja kaip malimo mašiną.

Žmonės valgo mėsą ir daržoves, ir todėl turi kelių rūšių dantis. Jie turi nemažiau kaip dvyliką amaluotų kalty dantų; aštuonis su dviejais aštriais galais; dvyliką drūty krūminių dantų del kramtymo. Tie kalti dantys yra prysakiniai ir iliniai arba "ouspid" dantys su aštriais galais vadinti "bisuspids" ir krūminiai dantys užbaigia darbą.

Mes turėtume daugiaus apsipazinti apie dantų dygmą. Kuomet kūdikiai gimsta, gimsta be dantų, bet tuom laiku pirmieji dantys beveik visiškai formuoti, ir dantų smegenys juos apdengia. Yra faktas, jog po tu pirmutinių dantų, jau prasidėję dygti nuolatiniai dantys. Nereikalinga paaiškinti, jog dantys gerai negali dygti jeigu kūnas nesuteiks užtektinai reikalingos mėsos del išsivystijimo. Todėl turėtume prižiūrėti, jog vaikų maistas daugiausia susidėtų iš tokio maisto, kuris pridėtų stiprumo kaulams. Du iš svarbiausių yra fosfatai ir kalkiai. Ir pienas turi tuos du elementus. Todėl pienas yra augančio vaiko svarbiausias maistas. Motinos pienas kūdikių, ir karvės pienas vėliaus, pridoda augančiam vaikui reikalingus elementus del gerų, drūty dantų. Po kūdikystės, kožno vaiko maistas turėtų turėti nors vieną stiklą pieno su kiekvienu valgū, ir be to, turėtų valgyti vaisių, žalių daržovių ir gerti daug vandens.

Dantų dygmąs yra normališkas veikimas, ir tik baisiai skaudus del kokių nors iš lauko priežasčių. Ypatinai kuomet maistas gerai nežiūdiotas ir kuomet dantys per greitai dygsta. Kur matyt aiškus ištyrimas reikia kūdikį nuvesti pas gydytoją. Pracietyje gydytojai pradurdavo smegenis, bet tas nepatarina. Visi dantų atsitikimai turi gero gydytojo būti prižiūrėti. Pabaigoje šešto mėnesio jeigu kūdikis normališka auga, pirmieji dantys, paprastai žemėsi prieš ketiniais, kurie jau buvo į žandą kuomet gimė, pasirodys, ir po ty, nežilgo viršutiniai prysakiniai pasirodys, po ty užpakaliniai dantys ir vėliaus iliniai, arba na,

VAIKŲ SKAITYMAI

JONAS TARVIDAS

MOTINA IR KETURI SŪNŲ.

Viena motina turėjo keturius sūnus. Mylėjo ji juos labai ir troško išauklėti dorais žmonėmis, kurie dirbtų Dievui ir tėvynei. Iš mažens mokino ji juos kaip reikia mylėti Dievą, savo artimą, ir kaip neapkęsti ir saugotis nuodėmių.

Kas vakarą, užbaigus dienos darbus, motiniškomis rankomis apkabindavo sūnus, ir pasakodavo jiems gražias pasakas, tankiausias apie šventuosius.

Vieną vakarą, atpasakojus vaikams vieno šventojo gyvenimą pažvelgė į sūnus ir tarė:

"O, kaip būtų linksma, kad nors vienas iš jūsų šventu pastotumėte."

Petriukas, mažiausias iš visų, sėdėdamas ant motinos kelių, priglaudė savo galvutę prie jos veido, meiliai pabučiavo ir tarė: "Mama, aš būsiu šventas, jeigu Dievas man padės!"

O, kas gali apsaakyti motinos džiaugsmą! Pakėlus akis į dangų meldėsi idant Dievas priimtų jos sūnų, jei jis yra vertas, ir savo šventųjų tarpą. Nebuvo tos dienos, aebuvo tos nakties, nebuvo tos valandos kad motina būtų nesimeldusi už savo sūnų.

Viešpats Dievas išklaušė jos ir jos sūnaus maldą. Petriukas tapo šventas Petras Celestinas.

Tavo vaikel, malda turėtų būti: "Dieve, aš noriu būti Tavo šventuoju, padėk man!"

SV. PRISKA TARPE LIŪTŲ.

Metuose 275, mažą trylikos metų mergaitę, vardu Priska, buvo atvesta prie ciesaoriaus Klodijaus skundžiama kaipo krikščionė. (Jūs žinote, kad Klodijus, Romos ciesaorius smarkiai ir labai žiauriai persekiojo krikščionius).

"Ar tu krikščionė?" užklaušė ciesaorius.

"Taip, per Dievo malonę, esu krikščionė," atsakė šventoji.

"Turi eiti į Apolos šventyklą ir ten jam atkauti. Turi išsižadėti krikščionių Dievo!"

"Tikrojo Dievo niekad neįsisžadė-

siu!"

Ciesaorius balsiai užsivertinęs tarė: "Veskite, ją liūtam, veskite į amfiteatrą, lai liūtai pasisotina."

Nuvedę pastatę šventąją viduryje arenos, ir alkanus liūtus paleido. Išalkę liūtai šoko prie nekaltos aukos. Bet Visagalis Dievas apsaugojo ją. Kuomet liūtai priėjo prie jos, jie pradėjo laižyti jos kojas ir kaip nekalti avinėliai sugulė po jos kojų.

Sv. Priska regėdama Dievo galybę tarė: "Palaimintas esi Viešpatie Jėzau Kristau, kursai duodi amžiną ramybę tiems kurie į Tave tiki."

Ištarus jai tuos žodžius, skaitai it saulės šviesa apsiutė ją ir balsas iš dangaus tarė: "Dukte, būk drąsi ir nesibijok. Aš esu Viešpats, kurį tu išpažįsti, tavęs neapleisiu!"

Išgirdęs apie tai ciesaorius, paliepė išvesti ją iš miesto ir galvą nukirsti. Kuomet ji priėmė mirties smūgį vėl balsas pasigirdo iš dangaus: "Užtat kad už mane drąsiai kovojai, o Priska, jeik dabar į dangaus karalystę."

Atminkite vaikučiai, ką aš jums papasakojau, niekad, o niekad neišsižadėkite savo tikėjimo.

BALSAS DARŽELYJE.

Vieną vakarą šventas Stanislovas Koska vienuolyno daržė kalbėjo rožančių. Stai ga jis išgirdo verkiantį balsą. Apsidairęs ir nieko nematydamas šventasis užklaušė: "Kas čionai verkia? Kur tu? gal aš tau galiu pagelbėti." Vienok niekas neatsiliepė, tik aimanavimas nesiliovė.

Šventasis Stanislovas pradėjo mąstyti, kad gal čionai piktoji dvasia ji gundo, norėdama atitraukti nuo maldos. Užtat persižegnojo ir tarė: "Vardan Kristaus pasakyk ko nori?"

Ir balsas atsiliepė: "Esu vėlė iš skaisdyklos, siūsta nuo Dievo apreiškiti kaip žmonės turės atpakuototi savo kaltes. Eik ir apsaakyk visiems idant sergėtis nuodėmių, ir papildę jas, turėtų atgailą pasmulkais ir gerais darbais atsilgynti, nes kitaip skaisdykloje turės su Dievu atsilgynti. Prašyk žmonių maldų už vėles skaisdykloje kentančias."

kaip paprasčiaus vadinti, pilviniai ar akiniai dantys.

Pirmieji du dantys pasirodo kuomet kūdikis šešių ar aštuonių mėnesių senumo. Dar du žeminiai prysakiniai dantys pasirodo i nuo septynių iki devynių mėnesių. Dar du viršutiniai, prysakiniai dantys, nuo aštuonių iki dešimties mėnesių. Keturi užpakaliniai dantys, vienas ant kožno šono žando, nuo dešimties iki keturiolika mėnesių, dar keturi krūminiai dantys užpakaly, kitų pasirodo kuomet kūdikis dviejų metų. Ir kuomet kūdikis jau sulaukė dviejų arba trijų metų, turi visus savo dantys.

Motina turi laukt pakol kūdikis turi savo visus dantis: pirm negu gali duoti jam kieto maisto.

Dabar turime suprast, jog kuomet kūdikis sulaukia visus dantis, jis turi valgyti tokį maistą, kuris reikalauja kramtymo, ir todėl motina turi prižiūrėti, jog jie valgo kietesnį maistą. Duotojų 1922 m. gavo \$1,058,000,000.

buoliai, ir panašus maistas, padrūtinus dantis.

Paprastai motinos tinkamai neprižiūri tuos laikičius dantis, bet tas yra svarbu, jie turi būti sveikų pakol nuolatiniai dantys pasirodo. Jeigu supūsta, žinoma vaikai negali tinkamai kramtyt maistą ir žlėbiuojimas prastas, jų veidas pasidaro netoks linkamas, ir naktinis negali miegot del dantų skaudėjimo. Ir todėl visų pirmiausia motina turėtų pamokinti vaiką sąvariai užlaikyt burną. Svarumas užima svarbiausių vėjų burnos ir dantų tinkamą prižiūrėjimą. Motina turėtų nuvesti savo kūdikį pas dentistą. Jis iš anksto gali nukreipti dantų puviną. Ir kuomet jis juos neužgauna, vaikai pripras dentistų nebijoti.

Telefonų abonentų Sav. Valstijoje yra virš 200,000.

Elektros gamyboj Sav. Valstijoje yra investyta \$5,100,000,000. Elektros kompanijos nuo elektros vartotojų 1922 m. gavo \$1,058,000,000.

Visokiems skelbimams Amerikoje per metus išleidžiama \$500,000,000. O gėrybių per metus Amerikoje pagaminama už \$40,000,000,000. Išeina, kad tų gėrybių skelbimui išleidžiama 2% jų vertės.

Telefono industrijoj Sav. Valstijoje yra investyta \$13,000,000.

Pirmas telefonas Sav. Valstijoje buvo įsteigtas New Haven, Ct.

Vienose išskilmėse Philadelphiajį priimanč George George Washington pavarota 2,000 žvakių salėms apšviesti. Jos atėjo tada \$10 valandų. Dabar elektrai tiek šviesos suteikiant per valandą atseina tik 20c.

NAUJOS KNYGOS

Turto Norma. Uosis. Kalna... 45
Mūsų Keliai Krupavėlius... 25
Algimantas. Dr. Pietaris 2
toma\$1.00

"DARBININKAS"
366 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

